

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПЕДАГОГІКА ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
У ВИЩІЙ І ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛАХ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК № 51 (104)

Запоріжжя
Класичний приватний університет
2016

УДК 371.026.9
ББК 88.84.845я43
П 86

Збірник включено до переліку фахових видань
згідно з наказом Міністерства освіти і науки України
від 29 грудня 2014 р. № 1528

П 86 ***Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*** : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : КПУ, 2016. – Вип. 51 (104). – 568 с.

У збірнику на базі проведених авторами досліджень висвітлені актуальні питання, що стосуються розвитку творчої особистості в різних типах шкіл, ВНЗ та позашкільних закладів.

Для науковців у галузі педагогіки та психології творчості, педагогів-практиків.

Голова редакційної ради:

доктор юридичних наук, професор А. О. Монаєнко

Головний редактор:

доктор педагогічних наук, професор

Т. І. Сущенко

Заступник головного редактора:

доктор педагогічних наук, доцент

Л. О. Сущенко

Члени редакційної колегії:

доктор педагогічних наук, професор

О. І. Іваницький

доктор педагогічних наук, професор

І. М. Ляхова

доктор філософських наук, професор

Л. М. Сіднев

доктор педагогічних наук, професор

А. В. Сущенко

доктор педагогічних наук, професор

О. О. Фунтікова

доктор педагогічних наук, доцент

М. Д. Дяченко

доктор психологічних наук, професор

В. В. Зарицька

доктор педагогічних наук, доцент

Є. А. Захаріна

Члени іноземної редакційної колегії:

Н. Вишнякова (Республіка Польща)

М. Жумарова (Чеська Республіка)

І. Ковалчікова (Словацька Республіка)

Рекомендовано вченою радою
Класичного приватного університету
протокол № 2 від 21 вересня 2016 р.

© Класичний приватний університет, 2016

© Колектив авторів, 2016

До уваги авторів

- Збірник включено до переліку фахових видань з педагогіки згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 29 грудня 2014 р. № 1528.
- Збірник виходить 6 разів на рік: 3 випуски – червень, 3 випуски – грудень. Збірник наукових праць регулярно розсилається до бібліотек за списком, установленим ВАК України.
- До друку приймаються неопубліковані раніше роботи обсягом 0,5–1 авторський аркуш українською, російською або англійською мовою.
- Кожна наукова стаття, подана до збірника, повинна мати такі елементи: УДК, анотація українською (до 1000 знаків), російською (до 1000 знаків) та англійською (2000 знаків) мовами і ключові слова (3–10 слів), постановка проблеми в загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми й на які орієнтується автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми; формулювання мети статті; виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки й перспективи подальших розробок у цьому напрямі; список використаної літератури за алфавітом (оформляти слід згідно з вимогами до бібліографічних описів); підпис автора і дата.
- Технічні вимоги до оформлення статей:
Стаття має бути набрана в текстовому редакторі Microsoft Word. Поля з усіх боків – 20 мм. Шрифт – Times New Roman 14 з інтервалом 1,5. Кількість таблиць, формул та ілюстрацій має бути мінімальною і застосовуватися у статті лише тоді, коли це значно покращує її зміст порівняно з текстовою формою викладу. Посилання на літературу подавати безпосередньо в тексті у квадратних дужках, зазначаючи порядковий номер джерела, під яким його внесено до списку літератури, та через кому конкретну сторінку. Наприклад: [1, с. 15].
- Якщо рукопис статті підготовлено у співавторстві, то на окремому аркуші слід чітко визначити особистий внесок кожного автора у створення рукопису та посвідчити це своїми підписами.
- При передрукуванні матеріалів посилання на збірник наукових праць “Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах” обов'язкове.
- Паперовий варіант статті, підписаний автором, завірена рецензія доктора наук відповідного профілю (крім випадків, коли автор сам має науковий ступінь доктора наук), довідка про автора на окремому аркуші (прізвище, ім'я, по батькові повністю відповідно до паспортних даних, адреса, телефони з кодом міста, e-mail, науковий ступінь, вчене звання, посада, установа), диск з ідентичними набраними електронними варіантами статті та довідки про автора передаються головному редакторові або надсилаються за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, Класичний приватний університет, кафедра управління навчальними закладами і педагогіки вищої школи.
- Телефон для довідок: 099 055 4278, 098 722 0539, Сущенко Лариса Олександрівна.

УДК 378.091.267-057.87:378.147.016:[81'243+811.124]:61

О. В. ГОРДІЄНКО

кандидат філологічних наук, доцент

О. А. МИРОШНИЧЕНКО

викладач

Запорізький державний медичний університет

АНКЕТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНОЇ МОВ У МЕДИЧНИХ ВИШАХ

У статті розглянуто питання оцінювання якості викладання дисциплін на кафедрі іноземних мов у Запорізькому державному медичному університеті та засоби підвищення якості їх викладання за допомогою анкетування. Висвітлено результати анкетування студентів I та II курсів медичних і фармацевтичних факультетів щодо якості викладання латинської та іноземної мов очима студентів.

Ключові слова: анкетування, якість викладання, латинська мова та медична термінологія, іноземна мова за професійним спрямуванням.

Сьогодні анкетування стало невід'ємною частиною процесу навчання. Для покращення якості викладання та надання допомоги студентам (а в нашому випадку – студентам медичного університету) варто проводити опитування для володіння інформацією та надавати їм допомогу негайно, не гаючи часу. Також це важливо для стимулювання викладачів у покращенні своєї роботи та більш якісного викладання предмета.

Існує безліч статей та праць, де описано види та способи анкетування, але в них досліджено лише окремі аспекти.

Так, Ю. Ф. Іванов описує методи анкетування як методи збору соціальної інформації під час анкетування через відповіді респондентів на сформульовані питання [4]. Він визначає, що анкетування має певну перевагу перед інтерв'ю, тому що забезпечується висока порівняльність відповідей, воно забирає менше часу та є ефективним методом збору первинної інформації.

У свою чергу, Т. О. Лукіна вважає, що анкетування – це метод масового збору матеріалу за допомогою спеціально розроблених опитувальників, що називаються анкетами [3]. Респонденти власноруч заповнюють спеціальний бланк із запитаннями. Дослідниця зазначає, що опитування є найбільш популярним методом збору інформації, який відбувається письмово, а не усно, як при інтерв'ю. В ролі респондентів можуть виступати різні групи людей.

Між тим, І. М. Галян поділяє анкетування на індивідуальне та групове [1]. Групове анкетування є швидким способом збору великої кількості інформації. Але науковець вважає, що є недоліки при груповому опитуванні, оскільки думка групи може вплинути на відповіді респондента. Тому він пропонує створити обстановку, щоб була можливість кожному респонденту відповідати самостійно на стандартизовані питання анкети. Дослідник розподіляє анкетування на очну та заочну форми, де очна форма –

це отримання анкет респондентами, пояснення їм правил заповнення та мету анкетування, а в основі заочної форми лежить поштове або пресове опитування. Використання заочної форми доцільно для вирішення окремих спеціальних питань. Автор вважає недоліком поштових анкет те, що респонденти не завжди повертають анкети. Але є й переваги – можливість опитати більшу кількість людей на більшій території.

За визначенням Т. О. Лукіної, анкетування розподіляється на індивідуальне, групове, аудиторне, масове. При індивідуальному опитуванні анкетується одна людина, при груповому опитуванні – кілька респондентів, аудиторне опитування має на меті зібрати кілька осіб в одній аудиторії для проведення опитування, згідно з певними правилами. В масовому анкетуванні беруть участь від 100 осіб. За типом анкетування можна розподілити на очне, інтернет-анкетування, публікація анкет у пресі, анкетування онлайн. Мета анкетування залежить від необхідності отримання інформації з певного питання, проблеми. Для цього складають низку питань, необхідних для досягнення результату, та виявляють майбутніх опитуваних. Анкетування ефективно для отримання інформації за короткий проміжок часу серед великої кількості людей [3].

Ми, в свою чергу, згодні з тим, що анкетування є одним із видів дослідження проблеми чи виявлення позитивних або негативних аспектів будь-якого питання, тому є ефективним способом опитування й отримання результатів. Але вважаємо, що питання створення та використання анкет розглянуто не досить широко та є актуальним на сьогодні, особливо крізь призму оцінки знань студентів-медиків.

Мета статті – проаналізувати процес і результати анкетування студентів у медичних вишах щодо питання якості викладання.

Анкетування проводили з метою оцінювання якості викладання латинської та іноземної мов і виявлення засобів підвищення якості їх викладання. Для досягнення мети було виконано такі завдання: розробка методів і форм анкетування; виявлення мікроклімату в навчальних групах, що навчаються в медичному університеті; виявлення ставлення викладачів до студентів для запобігання негативних випадків протягом навчального року.

Методологія. Студентам було запропоновано питання відкритого типу та питання з кількістю можливих відповідей. Питання мали суто професійний характер для виявлення якості викладання іноземних мов на кафедрі іноземних мов ЗДМУ. За основу розроблення анкет взято праці Т. О. Лукіної “Технологія розробки анкет для моніторингових досліджень освітніх проблем”, Ю. Ф. Іванова та О. М. Джужа “Метод анкетування”, І. М. Галян “Види анкетування”, І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін та М. І. Мушкевич “Психологія здоров’я людини”.

Кафедра іноземних мов ЗДМУ провела анкетування серед студентів I та II курсів медичних і фармацевтичних факультетів ЗДМУ з дисциплін “Латинська мова”, “Іноземна мова (англійська)”, “Іноземна мова за професійним спрямуванням (англійська)”.

Під час анкетування студентам було запропоновано такі запитання:

1. Доступність викладання матеріалу на занятті.
2. Форма опитування домашнього завдання.
3. Об'єктивність оцінювання на занятті.
4. Відношення викладача до студентів.
5. Відношення викладача до предмета.
6. Мікроклімат на занятті.
7. Чи є предмет для вас важливим?
8. Чи достатньо позааудиторних заходів?
9. Чи є позааудиторні заходи цікавими для вас?
10. Чи задовольняє вас графік відпрацювань (час проведення, форма)?
11. Щоб покращити якість оволодіння навчальним матеріалом, потрібно (виберіть ті відповіді, які важливі для вас):
 - збільшити кількість занять з предмета;
 - змінити викладача;
 - змінити програму з предмета;
 - змінити підручник.
12. На якому курсі потрібна додаткова дисципліна "Англійська мова" (просунутий рівень)?
13. На якому курсі потрібна додаткова дисципліна "Англійська мова за професійним спрямуванням" (медична, фармацевтична термінологія)?
14. Пропозиції, щодо покращення викладання предмета на кафедрі іноземних мов.

За результатами опитування було отримано такі результати, які детально представлено в табл. 1–5.

Таблиця 1

Курс "Лікувальна справа" (англійська мова)

Питання	Оцінка студентів, у %		
	Позитивна	Середня	Негативна
1	2	3	4
1. Доступність викладання матеріалу на занятті	88	11	1
2. Форма опитування домашнього завдання	68	11	1
3. Об'єктивність оцінювання на занятті	68	12,6	1,4
4. Ставлення викладача до студентів	78	7,6	2
5. Відношення викладача до предмета	78	3,8	–
6. Мікроклімат на занятті	63	18,4	1,8
7. Чи є предмет для вас важливим?	48	26	4
8. Чи достатньо позааудиторних заходів?	51	24	4,2
9. Чи є позааудиторні заходи цікавими для вас?	40,6	36	9

Продовження табл. 1

1	2	3	4
10. Чи задовольняє вас графік відпрацювань (час проведення, форма)?	68	12	2,8
11. Щоб покращити якість оволодіння навчальним матеріалом, потрібно (виберіть ті відповіді, які важливі для вас): – збільшити кількість занять з предмета; – змінити викладача; – змінити програму з предмета; – змінити підручник		14,6 1,4 64 20	

Таблиця 2

I курс “Лікувальна справа” (латинська мова)

Питання	Оцінка студентів, у %		
	Позитивна	Середня	Негативна
1. Доступність викладання матеріалу на занятті	60	8	0,8
2. Форма опитування домашнього завдання	76	6	0,4
3. Об’єктивність оцінювання на занятті	68	12	1,2
4. Ставлення викладача до студентів	76	5,2	1,4
5. Відношення викладача до предмета	78	3,8	0,2
6. Мікроклімат на занятті	72	9,6	1
7. Чи є предмет для вас важливим?	68	16,4	1
8. Чи достатньо позааудиторних заходів?	60	20	2
9. Чи є позааудиторні заходи цікавими для вас?	49	32	5,2
10. Чи задовольняє вас графік відпрацювань (час проведення, форма)?	68	10	1,2
11. Щоб покращити якість оволодіння навчальним матеріалом, потрібно (виберіть ті відповіді, які важливі для вас): – збільшити кількість занять з предмета; – змінити викладача; – змінити програму з предмета; – змінити підручник		10 0,6 3 8,4	

Таблиця 3

II курс “Лікувальна справа”, “Педіатрія” (англійська мова)

Питання	Оцінка студентів, у %		
	Позитивна	Середня	Негативна
1. Доступність викладання матеріалу на занятті	87,5	10,1	0,5
2. Форма опитування домашнього завдання	73,4	9,3	7,8
3. Об’єктивність оцінювання на занятті	71,8	12,5	7
4. Ставлення викладача до студентів	73,4	12,5	7,8
5. Відношення викладача до предмета	70,3	3,9	0,1
6. Мікроклімат на занятті	60,9	18,7	1,5
7. Чи є предмет для вас важливим?	42,2	37,5	3,9
8. Чи достатньо позааудиторних заходів?	48,4	26,5	5,4
9. Чи є позааудиторні заходи цікавими для вас?	32,8	34,3	10,9
10. Чи задовольняє вас графік відпрацювань (час проведення, форма)?	67,2	14,0	3,1
11. Щоб покращити якість оволодіння навчальним матеріалом, потрібно (виберіть ті відповіді, які важливі для вас): – збільшити кількість занять з предмета; – змінити викладача; – змінити програму з предмета; – змінити підручник		18,7 0,1 14,06 25	

Таблиця 4

I курс “Педіатрія” (англійська мова)

Питання	Оцінка студентів, у %		
	Позитивна	Середня	Негативна
1	2	3	4
1. Доступність викладання матеріалу на занятті	94,2	3,0	2,8
2. Форма опитування домашнього завдання	70,1	27,1	2,8
3. Об’єктивність оцінювання на занятті	84,3	15,7	–

Продовження табл. 4

1	2	3	4
4. Ставлення викладача до студентів	67,3	28,5	4,2
5. Відношення викладача до предмета	88,6	10	1,4
6. Мікроклімат на занятті	50,1	45,7	4,2
7. Чи є предмет для вас важливим?	41,5	51,4	7,1
8. Чи достатньо позааудиторних заходів?	51,5	40	8,5
9. Чи є позааудиторні заходи цікавими для вас?	35,8	45,7	18,5
10. Чи задовольняє вас графік відпрацювань (час проведення, форма)?	73	24,2	2,8
11. Щоб покращити якість оволодіння навчальним матеріалом, потрібно (виберіть ті відповіді, які важливі для вас): – збільшити кількість занять з предмета; – змінити викладача; – змінити програму з предмета; – змінити підручник		49,9 2,8 21,4 25,7	

Таблиця 5

І курс “Педіатрія” (латинська мова)

Питання	Оцінка студентів, у %		
	Позитивна	Середня	Негативна
1	2	3	4
1. Доступність викладання матеріалу на занятті	82,9	17,1	–
2. Форма опитування домашнього завдання	87,2	12,8	–
3. Об’єктивність оцінювання на занятті	90,1	8,5	1,4
4. Ставлення викладача до студентів	95,8	4,2	–
5. Відношення викладача до предмета	88,6	11,4	–
6. Мікроклімат на занятті	84,3	15,7	–
7. Чи є предмет для вас важливим?	97,2	2,8	–
8. Чи достатньо позааудиторних заходів?	62,9	37,1	–
9. Чи є позааудиторні заходи цікавими для вас?	48,5	42,8	5,7

Продовження табл. 5

1	2	3	4
10. Чи задовольняє вас графік відпрацювань (час проведення, форма)?	70,1	28,5	1,4
11. Щоб покращити якість оволодіння навчальним матеріалом, потрібно (виберіть ті відповіді, які важливі для вас):			
– збільшити кількість занять з предмета;		14,2	
– змінити викладача;		–	
– змінити програму з предмета;		8,5	
– змінити підручник		18,5	

Отримані результати показали, що студенти оцінюють доступність викладання матеріалу на заняттях з латинської та англійської мов більш позитивно, ніж негативно. Більшість з них влаштовує форма опитування домашнього завдання, але студенти пропонують урізноманітнити форми контролю, змінити письмовий вид контролю на усний.

Деякі студенти вважають не зовсім об'єктивним оцінювання на заняттях, але це не є більша кількість студентів. Вимогливість викладача сприймають як негативне ставлення до студента. Більшість студентів з упевненістю стверджують стовідсоткове позитивне ставлення викладача до свого предмета. Було з'ясовано, що на заняттях на кафедрі іноземних мов переважає сприятливий мікроклімат для засвоєння матеріалу та плідної праці студентів з викладачем.

Студенти пропонують збільшити кількість позааудиторних та аудиторних занять для покращення вивчення мов. Пропозиція змінити підручники на більш сучасні теж є слухною, її вже реалізують на кафедрі іноземних мов.

Загалом, результати опитування студентів є позитивними, що є важливим при вивченні іноземних мов. Між студентами та викладачами кафедри іноземних мов налагоджений тісний контакт та є постійна взаємодія: студент – викладач, викладач – студент.

Висновки. Результати проведення анкетування серед студентів I та II курсів I, II, та III медичних і фармацевтичних факультетів ЗДМУ з предметів “Латинська мова”, “Іноземна мова (англійська)”, “Іноземна мова за професійним спрямуванням (англійська)” мають позитивні результати. Студенти задоволені формами опитування домашнього завдання та зрозумілістю викладання нового матеріалу на заняттях. Між тим, треба допрацювати процес проведення позааудиторних заходів, адже студенти вважають недостатньою кількість проведення різних заходів, які б заохочували та стимулювали їх до покращення вивчення іноземної мови. Окремим викладачам рекомендовано зробити акцент на вдосконаленні відношення до предмета, який викладають, та в деяких випадках ставлення до студентів і

оцінювання якості знань студентів на заняттях. Треба взяти до уваги пропозиції студентів щодо покращення стану викладання іноземних мов, такі як зміна підручників на більш сучасні, збільшення кількості годин з предмета, використання інформаційних технологій протягом навчання, організацію викладачами зустрічей з іноземними англомовними студентами та залучення їх до спілкування на практичних заняттях та розмовних клубах зі студентами I та II курсів.

Базуючись на проведених результатах анкетування, планується розробити методологію проведення подібного анкетування в групах студентів старших курсів, які вивчають дисципліну “Англійська мова за професійним спрямуванням (просунутий рівень)” як курс за вибором.

Список використаної літератури

1. Галян І. М. Види анкетування / І. М. Галян // Психодіагностика. – Київ : Академвидав, 2011. – 464 с.
2. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич ; за ред. І. Я. Коцана. – Луцьк : РВВ-Вежа Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. – 430 с.
3. Лукіна Т. О. Технологія розробки анкет для моніторингових досліджень освітніх проблем: методичні рекомендації / Т. О. Лукіна. – Миколаїв : ОІППО, 2012. – 32 с.
4. Іванов Ю. Ф. І-20 Кримінологія : навч. посіб. / Ю. Ф. Іванов, О. М. Джу́жа. – Київ : Паливода А. В., 2006. – 264 с.
5. Освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12369/>.
6. Метод анкетування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wjournal.com.ua/metod-anketuvannja.html>.
7. Види анкетування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/79259-vidi-anketuvannya-.html>.
8. Опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libook.com.ua/book_sociologiya_645/69_16.nbspsociologichne-opituvannya-jogo-riznovidi.
9. Композиція анкет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14940807/psihologiya/kompozitsiya_anketi.
10. Анкети [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14940807/psihologiya/kompozitsiya_anketi.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2016.

Гордиенко Е. В., Мирошніченко Е. А. Анкетирование как средство повышения качества преподавания латинского и иностранного языков в медицинских вузах

В статье рассматриваются вопросы качества преподавания латинского и иностранного языков в Запорожском государственном медицинском университете и способы повышения качества преподавания посредством анкетирования. Освещены результаты анкетирования студентов I и II курсов медицинских и фармацевтических факультетов относительно качества преподавания данных дисциплин.

Ключевые слова: анкетирование, качество преподавания, латинский язык и основы медицинской терминологии, иностранный язык за профессиональным направлением.

Gordiyenko O., Myroshnychenko O. The Survey as a Way of Improving the Quality of Latin and English Teaching at Medical Universities

The article deals with the study of the survey concerning teaching Latin and English at the Department of foreign languages of Zaporizhzhia State Medical University. It also covers the ways of improvement the quality of teaching Latin and fundamentals of medical terminology and Foreign language for specific purposes. The survey was carried out among the students of the I and II years of medical and pharmaceutical faculties to asses and to improve the quality of teaching process at the department.

Nowadays the survey is an integral part of training students. We conducted the survey to estimate the quality of teaching process, to improve the quality of teaching students of medical university and to help them immediately without wasting time. The survey showed that its results would help to encourage teachers to improve their work and intercommunication teacher – student, student – teacher.

The department of Foreign languages conducted the survey among the students of the I and II years of medical and pharmaceutical faculties of Zaporizhzhia State Medical University. The purpose of the survey was to identify the relationships between teachers and students. This helped to avoid some problems in teaching process. The students were offered different types of questions to answer. The methodology was worked out according to the aim and objects of the survey and was based on the methods which had been developed for works of such type. The results were mostly positive and suggested some ways out for teaching process enhancement.

The results of the survey among the students of the 1 and the 2 years of the I, II, and III medical and pharmaceutical departments of ZSMU in Latin and Foreign language for professional purposes (English) had mostly good results. The students gave positive assessment of methods of checking homework and explaining new material in the classroom. Meanwhile, they highlighted the necessity concerning the stimulation of language learning improvement. Another recommendation was suggested as to the improvement of subjects teaching – to organize additional classes. Students also proposed the number of other improvements for teaching foreign languages. Among them were proposed such as changing books to much more modern ones, increasing the number of hours on the subject, using on-line technologies for teaching and learning, organizing department meetings with foreign English speaking students and further communication on practical classes and Speaking Clubs for students of different years of study and levels of English.

According the results of the survey we decided to develop a new methodology for organizing another survey for the group of senior students who study “English for professional purposes (advanced level)” as an optional course.

Key words: *survey, the quality of teaching, Latin and fundamentals of medical terminology, English for specific purposes.*